

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtek in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravištvu Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Kmetje slovenskoštajerski, v kateri tabor vstopimo?

(Dopis iz kmečkega peresa.)

Z ustanovitvijo takozvane „Narodne stranke“ se je namenoma od gotove strani vrgla baklja prepira in nesloge med naše ljudstvo. Ta nova lažnaročna stranka se blini v svojem glasilu, da je prijateljica ljudstva, torej tudi prijateljica kmeta in delavca. A kako se to vjema z besedami strankinega generala dr. Kukovca, izgovorjenimi na ustanovnem shodu v Celju, ter v obče z delovanjem tih „narodovih“ prijateljev, to vemo kmetje dovolj jasno! Ta nikdar „narodna stranka“ oziroma njeni voditelji bi radi imeli nas slovenske kmete samo za nekako štafazo, sicer pa jim je skrb za narodni, kmečki blagor le deveta briga! To razvidimo kmetje sami dovolj jasno.

Ti lepi „čisti“ gospodje so črtali nadalje iz svojega „narodnega“, star del kmečkega slovenskega programa: krščanstvo! Ta je prava, „narodni“ gospodje, sedaj vas vsaj poznamo! Črtali ste vi „čisti“ gospodje iz programa ono idejo, katera je bila našemu slovenskemu kmetu-trpinu že od turških časov sem najbolj sveta, čez vse draga, katera mu je dala ono nepremagljivo moč, da je vstrajal naš praded-kmet v najhujših časih suženjstva in tlake in končno s to idejo si pridobil zlato svobodo: črtali ste krščanstvo! Če sicer ne neravnost pač pa po ovinkih, a že to je dovolj!

Ali bomo torej kmetje vstopili v ta tabor, v to stranko, ki zametuje to, kar je čuval narod naš kot najdražji biser? Ne, nikdar ne! Mi ostanemo zvesti samo oni stranki, ki se bode v resnici pote-

govala za kmečki stan, za procvit in izobrazbo ljudstva in ki bode imela na svojem praporu zapisano poleg narodnosti tudi — krščanstvo. Zatorej le na dan z potrebno kmečko zvezjo! Naprej, rodoljubi, z njeno ustanovitvijo! Bračislav.

O draginji mesa.

Dan na dan se čita v poročilih po časnikih in drugod o draginji mesa, večina jih kriči in pše, pa prav za prav nimajo niti pojma, kaj stane pridelovanje mesa, t. j. živinoreja. Poglejmo tedaj par volov s štirimi ali petimi leti. Ti tehtajo, ako je dobro pleme ter ako so se z izborno pičo oskrbovali, do 1300 kg, prodam pa jih k večjemu po 31 krajcarjev kilogram žive teže, tako da dobim za nje 442 gld. Torej pride povprečno za rejo in oskrbovanje na dan za par volov 12 krajcarjev. Sedaj pa naj mi odgovori, kdo more rediti eno goved za 6 krajcarjev na dan. Zelo sem radoveden, kateri izmed onih kričavcev bi mogel odgojiti par volov, ako mu plačam na dan 50 krajcarjev za rejo; tedaj bi stalo zgoraj označenih par volov 1768 gld. No, v tem slučaju bi se vsaj nekoliko plačala reja in stroški za oskrbovanje.

Pa mi bo marsikdo oporekal: saj ne stane pridelovanje krme kmeta toliko! Toda čuj!

Pri nas v Pesniški dolini, od koder gre daleč na okrog glas, da so izborni travniki, pridelali na enem nepognojenem oralu okroglo 1500 kg krme, delo te stane 4 gld., davek 3 gld., ako si pa zadolžen, kar je žalibože pri današnjih razmerah skoraj povsod, in sicer recimo na oral 100 gld., je tedaj obresti 5 gld., tako imaš znesek 12 gld. Torej stane kmeta pridelovanje krme na svojem travniku 1 gld. 20 krajcarjev meterski stot. Vsakomur bo jasno, da za par srednjih volov, ako jih hočeš rediti, ne zadostuje skoro 10 kg krme na dan.

Razume se, da sem jemal prej preniške kakor previsoke številke.

Sedaj bo pač vsakomur jasno, kje tiči rak-rana, radi katere kmetijstvo propada. Mislim, da bodo naši g. poslanci upoštevali te vrstice, ako imajo kaj zmisla za kmečko korist, ker mi Slovenci se pač zaradi gospodarskega stališča nimamo potegovati za uvoz arbske živine, pač pa bi mogli kljub sedanjim cenam mesarji nekoliko ceneje prodajati meso, ako bi ne gledali na prevelik dobiček, kajti čez 35 do 36 krajcarjev žive teže se kg jako redko kje plačuje.

Pa akoravno bi cena živini nekoliko padla, ne verjamem, da bi se cene pri mesu dosti spremenile. Poglejmo na primer: nekdanj, še ne dolgo, je stalo 100 kg pšenice 12 do 16 gld., mnogokrat še več, danes pa jo prodaš po 6 gld. 100 kg. Kdaj pa je bil večji krn, takrat ali sedaj? Tako da na pr. 100 kg pšenice 40 kg lepe moke, katera se proda po 15 do 16 kr., tedaj ima že od te moke plačano vso pšenico, ostalih 45 kg moke in 15 kg otrobov pa ima za nameček.

Kaj ne da, obrtniki znajo! Ravno tako je pri mesu, potem pa kričijo: kmet je kriv.

Zato pač ni čuda, da gre kmetijstvo tako vztrajno k polomu. In naši kmečki poslanci pa živijo tam na Dunaju kar v en dan, mesto da bi dokazali tem kričavcem, kdo je kriv draginje mesa ter dokazali s številkami vzroke, zakaj avstrijsko kmetijstvo propada. (Opomba uredništva: To je pač neopravičena trditve! Da pri volilni reformi, ki je bila sedaj v zbornici na dnevnem redu, niso mogli govoriti o živinoreji, je samoumevno. Pač pa sta bila v tej zadevi pri poljedelskem ministru v imenu slovenskih poslancev dvorni svetnik Šuklje in naš poslanec dr. Korošec. Na propadanje kmečkega stanu je opozarjal dr. Korošec tudi v svojem govoru začetkom novembra) — Vsakomur mora biti jasno, da če mora tovarnar in obrtnik dajati blago ceneje kakor njega stane, pride danes ali jutri na kant. Ravno tako je pri kmetijstvu, kjer v sedanjih razmerah rastejo davki kakor gobe po dežju. Najhujše pa so še druge potrebnosti pri neznosnih visokih cenah, na pr. ako si moraš gospodarska po-

LISTEK.

Beli cvetovi.

Slika iz vojake. Spisal Fran Svoboda. Iz češčine prevel L. F.

Vzbudila me je mrzla, suha sapica. Okrog je bila tema. Nisem vedel, kaj se godi z mano, le pedobe iz ravno pretečenih sanj so mi rojile po glavi. Obrnil sem se z obrazom kvišku in zdaj sem čutil debelo sukno svojega plašča in po obeh straneh speče vojake. Spomnil sem se, da smo ostali pozno po moči v svojih pozicijah po hudem boju in da se zjutraj začne nov boj. Odgrnil sem si ovrtnik plašča z očij in gledal sem proti nebu. Bilo je temno in brez zvezd. Zrak je bil mrzel. Zdaj mi je še le prišlo v spomin, da naša stotinja leži na pokopališču pri stari cerkvi. Hitro sem se spomnil včerajšnjega boja, belega zidovja cerkvice, križev na pokopališču in desetnika Šime, ki je zadet od krogle, zaklical milo nekoga izmed svojih dragih, in na misel mi je prišel Járka, bojazljiv naš kadet, ki je spal zraven mene, in po noči, predno sva zadremala, mi pripovedoval o svojem drugu iz kadetne šole, poročniku Šalku, kateri je zblaznel in mahajoč z roko vedno govoril: „Tam malo naprej, tukaj nazaj!“ (Imel je baje fiksno idejo, da pregleduje vojaško izbo in da gleda, če so postelje v eni vrsti.)

Naslonil sem se na desni komolec in sem poslušal. Pod zidom je počasi korakala straža in zrak je dišal po tabaku. „Nekdo puši“, pomislil sem si in bilo mi je nekako tesno pri srcu.

„Járka, ali spiš?“ vprašal sem kadeta, s katerim sem bil zadnje dni jako zaupljiv. Bil je zavrt v plašč in kratko je dihal.

„Ne,“ odgovoril je tiho in se je vzdignil.

„Kako si spal?“ vprašal sem, tresoč se mrza.

„Slabo... jako slabo!“

„Zakaj? Mrz je bil, kaj ne da?“

„To nič ne de... toda sanje... imel sem strašne sanje! Pa tako strašne, da jih ne bom pozabil svoje žive dni.“

„Kakšne?“ vprašal sem in naenkrat se me je lotila močna razburjenost. Čuden strah me je prešinil in spomnil sem se pripovedke o strašni prikazi v starem gradu.

„Poslušaj torej!“ — pripovedoval je Járka, zavivši se bolje v plašč — „sanjalo se mi je, da smo na tem-le pokopališču. Ti, jaz in narednik Riha. Trava na grobih je bila razteptana in suha, v sredi med grobovi pa je bil vodnjak — vojak, kakoršen se večkrat vidi na deželi... in okrog so poskakovali in živigali vrabci. Res čudno so mi je zdelo, da se na tem žalostnem in pustem kraju vrabci počé in razgrajajo. Šli smo proti mrtvašnici, ki je imela majhno okence brez stekla in široko streho, segajočo skoraj do tal. Riha nas je prisilil, da vstopimo noter v mrtvašnico. Tamkaj je bilo pusto in mrtvo. Skozi majhno okence je prihajalo malo svetlobe in v sredi je bil majhen oltarček, na katerem so gorele sveče. Zrak je bil težak in dišalo je po gujlobi. V kotu med stebri so bila temna tajna vratica. Od začetka se nismo posebno zmenili za to čudno poslopje, a kmalu nam je prihajalo bolj tesno pri srcu. Čajto, spregovoril je Riha naenkrat votlo,

tako, da se nam je zdelo, da njegov glas prihaja od neke daleč, „ko bo dvanajst ura, odpró se ta-le vratica in pride notri smrt — smrt!“ ponovil je s poudarkom. „In kdor izmed nas ima jutri umreti, tega prime za roko in ga pripelje pred ta-le oltarček!“ Ozrla sva se ustrašena na oltarček in teli je lice otemnelo.“

„Meni?“ spregovoril sem in srec mi je zatrepalo. Osupnil sem nekako in vroče mi je prihajalo.

„Pa zakašljaj si trikrat“, nadaljeval je Járka, dihajoč zdaj nagljeje kot prej. „Zlaj se nas je strah lotil in gledali smo nepremično proti temnemu vhodu. V začetku smo hoteli uiti, a nismo mogli, nekaka nevidna moč nas je ukenila v sredi mrtvašnice. Čakali smo, komaj dihajoč, da ura bje dvanajst. Naenkrat je začel zrak okrog nas nekako bolj tiščati, vsi smo obledeli, in od zunaj je bila ura počasi, votlo dvanajst. Poslušali smo in nepoznana tesnoba nas je obšla.“

Nekdo je potrkal močno na vratica. Dobro sem čutil, da ta glas ni tak, kakor če trkamó mi živi, ampak drugačen, jasnejši, in prišlo mi je na misel, da trka smrt z golim, kostnim kazalcem. Riha je pogledal name in lice mu je še bolj obledelo. Ti si bil zelo resnoben, pripravljen, naj se zgodi, karkoli hoče, in precej, ko je potrkal, si glasno zaklical: „Notri!“ In zakašljaj si.

V mrtvašnico je vstopila smrt. Ne velik, čokat, nenavadno močan okostnjak širokih bokov in ram. Glava mu je bila nenavadno velika in kosti črnaste, roke nekoliko predege in prevelike.

Obrnili smo se proti prihajajoči smrti in vsi smo se po tvojem vzgledu globoko priklonili. Ta je

Današnja številka ima „Naš Dom“ kot prilogo,

slojja popravljati, kjer sedaj rokodelci en dan več zaslužijo, kakor poprej en teden. Kje so pa delavci, družina in stotero drugih vzrokov, kar smo sami in nesami krivi, kar bočem v bodoče objaviti, ako mi sl. uredništvo dovoli, da bi naši gg. poslanci vsaj iz časnikov zajemali, ker drugače jako redko zahajajo med nas. (Opomba uredništva: Seveda bomo radi sprejeli take članke, toda opozarjamo na to, da so naši poslanci v zadnjem času bili vendar mnogokrat med ljudstvom. Tako je priredil, kakor povzamemo iz našega lista, dr. Korošec v kratki dobi svojega poslanstva 13 javnih volilnih shodov in tudi v Slov. goricah tri, pri obeh Sv. Jurjih ter pri Sv. Antonu. Tudi dr. Vovšek je bil pogosto med ljudstvom. Dr. Korošec je na vseh zadnjih shodih obširno govoril ravno o draginji mesa.)

Fr. Kramberger.

Najnovejši grobokopi spodnje-štajerskega Slovenstva.

Dopis v številki 7. „Nar. Lista“ iz Št. Lenarta v Slov. goricah in razprava na ustanovnem shodu takozvane „narodne“ stranke v Celju dne 8. t. m. glede nemščine na slovenskih ljudskih šolah mora vsakega rodoljuba užalostiti. Gori omenjeni dopisnik namreč trdi: „Slovenecem bo treba politično taktiko glede nemškega jezika v slovenskih ljudskih šolah spremeniti. Kajti Nemci so vzeli v svoj program, učiti se kolikor mogoče češkega in slovenskega jezika. Kar velja za Nemce, naj velja tudi za nas.“ Ali je to res? Ali so res Nemci sklenili, učiti se slovenskega in češkega jezika že v ljudski šoli? G. dopisnik in tudi nekateri celjski zborovalci prav dobro vedo, da se v nobeni spodnještajerski nemški ljudski šoli slovenščini ne privoščijo niti mauta, ampak da so Nemci samo sklenili, juristom, medicincem in srednješolcem priporočati, naj se ne slovenskega, oziroma češkega jezika, da bodo potem svoje slovenske in češke tekmovalce tem lažje iz rodne zemlje spodrinili. In radi tega nasveta nemških politikov zahteva šentlenartski dopisnik in cela „narodna“ stranka, naj se uvede v vse slovenske ljudske šole nemški jezik kot učni predmet. Nemci ne bodo v svoje ljudske šole uvedli slovenščine, oziroma češčine, dokler jih ne bo zapustila zdrava pamet. Kajti popolnoma kaj drugega je, če so učijo tujih jezikov le učenci srednjih in visokih šol, sploh le posamezniki, in zopet kaj drugega, če se uvede tuj jezik v vse ljudske šole, ki so namenjene celemu narodu. Kakor hitro se to zgodi, je neoda ditičnega naroda že započatena. Po naravnih zakonih se namreč priliči mogočnejšemu in bolj razvitemu narodu, in to tem prej, čim več ur bo nemščini odmerjenih. Da se pa dotični štajerski kmetje, o katerih šentlenartski dopisnik govori, ne bodo zadovoljili z nemščino kot učnim predmetom, ampak da želijo, da bi se njih otroci v ljudski šoli popolnoma nemški učili in se le v nemškem jeziku pogovarjali in to celo na račun drugih, veliko potrebnejših pred-

metov, to vemo vsi prav dobro. In tudi to dobro vemo, da je za nas Slovence narodna smrt neizogibna, kakor hitro štajerski kmetje s svojimi zahtevami proderejo. Upajmo, da se jim to ne bo posrečilo vkljub pomoči, katero jim nudijo sedaj Slovenci dr. Tavčarjevega kalibra.

Štajerski kmet, ki v svoji nerazsodnosti zahteva nemške šole, nemški učni jezik, tega nikakor ne zamerimo. A obsoditi moramo nove preroke, patentirane pristaje „narodne ideje“, ki dajejo že itak zapeljivim se potuh in njih zahteve odobravajo, samo da bi jih za se pridobili, ne ozirajo se na to, da je njih početje pogubonosno. Mi se držimo starih, zdravih načel, da ljudska šola nima namena, učiti otroke tujih jezikov, jih tudi ne more učiti, ker ostali predmeti zahtevajo vse moči i učiteljev i učencev. Škoda za čas, škoda za trud, ki se porabi za ta predmet!

Mi pa tudi stojimo na stališču, da se pri nas ne potrebuje brezpogojno nemščina. Mi ne bomo nemščine nikdar pogrešali, če bodo vsi uradi v slovenskih pokrajinah slovenski uradovali, kakor nam je to v zakonih zajamčeno. Dopisnik sicer pravi: „Kmet pač tega ne more razumeti, da bi bilo tisto za njega slabo, kar je za gospoda koristno.“ To je pač le posek v oči! Saj tega nobeden ne trdi, da je za kmeta slabo, če zna nemški, a slabo je zanj, če je v mladih letih obiskoval tako šolo, na kakoršni pončuje g. dopisnik sam, kjer se nemščini na ljubo zanemarjajo ostali, mnogo bolj potrebni predmeti. Vprašam tedaj g. dopisnika, ali bi ne bilo mnogo bolje, take zapeljane ljudi o pogubljivosti takih šol poučiti, kakor pa take dopise v svet pošiljati? Če bomo skušali štajerski kmetje s tem pridobiti, da bomo sami zahtevali nemščino bodisi kot učni predmet, bodisi kot učni jezik v naše ljudske šole, pomagali bomo sami svoj grob kopati in to prepustimo „narodni“ stranki. V nas bo imela v tej točki vedno neizprosne nasprotnike.

Politično zrelost nove stranke pa dokazuje najbolj dejstvo, da je pripravljena ljudsko šolo štajerskim kmetom na ljubo žrtvovati, samo da bi z njih pomočjo izvila duhovščini veslo, akoravno je nas ravno ta obadila k političnemu življenju in nas z lastno nevarnostjo čuvala v vseh nevarnostih. Upajmo, da se precej pokaže, „što je vjera, što nevjera“.

Razne novice.

* Osebnosti. Poštai asistent Alojzij Karba v Mariboru je imenovan za poštnega oficijala. — Sodijski pomožni uradnik v Mariboru Josip Rosman je imenovan c. kr. kancelistom v Marenberg.

* Duhovske vesti. Premošena sta obč. gg. kaplana J. Žef Korošak iz Pilštanja v Rajhenburg in Franc Sinko iz Vranskega v Marenberg.

* Služba uradnega sluga je razpisana pri sodnji v Št. Lenartu v Slov. gor. Prošnje je vpslali do 4. januarja 1907 predsedništvu okrožne sodnje v Mariboru.

meni prihajata, in sočutje se je vama kazalo na licu. Meni se je olajšalo nekoliko, a moja žalost je bila bolj resna. Smrt je izginila. Mrtvačnica se mi je zdela temnejša in dišalo je po sežganih svečah.

Molče smo šli ven. Bila je noč, a ne temna. Zrak je bil mrzel, zimski, akoravno smo videli na g. mih listje. Naenkrat se nam je zdelo, da vse okrog nas postaja belo in svetlo. „Moj Bog, kaj je to?“ vprašal si z žalostnim glasom. „Snež je!“ odgovoril je Riha jako tiho in utrgal neko cvetlico. „Ah ne,“ opomnil sem naglo, „to so sami beli, krasni cvetovi! Le pogledite — tukaj — in tamkaj tudi! Sam cvet in sam cvet! Pa tam tudi in tam tudi!“ In v resnici so to bili beli, zvezdasti cvetovi in so pokrivali vse, kar je bilo pred nami. Pripognil sem se, utrgal jih polno perišče in raztrosil jih okrog sebe. Predno so padli na tla, spremenili so se v nove in nove bele cvetove. Vonjave pa nismo čutili nobene. Kmalu potem mi je neki mrak zagrnil oči in zdramil sem se. V prah pa so mi ostali vsi neprijetni, nenavadni občutki, in zdaj mi je tako tesno pri srcu... Čuj, Po'at, jaz danes padem!“

„Ne bodi neumen!“ rekel sem odločno, da ga potolažim. Pa nikakor se nisem mogel ubraniti nenavadnega čustva, katero je povzročilo v meni njegovo pripovedovanje. Tako vroče mi je prihajalo, da sem se spotil in h koncu sem veroval, da mora Járka danes umreti. „Revež!“ mislil sem si. „Tako mlad, dober človek!“

Pa med temi sočutnimi občutki sem zapazil tudi sebično veselje zaradi tega, ker mene smrt ni peljala k oltarčku.

* Prestop od ljubljanske „Zveze“ k štajerski. Od raznih strani so došla vprašanja, kdaj naj nepolitična društva prestopijo od ljubljanske „Zveze“ k štajerski. V pojasnilo naznanjamo, da so društva, ki so bila doslej v zvezi z Ljubljano, že s tem priključena štajerski „Zrezi“, ako ne naznanijo odstopa. Članarina, ki jo vpošljejo, velja za l. 1907. V Ljubljano ni treba naznanjati odstopa, ker je naša „Zveza“ kot celota v zvezi s kranjsko.

* Vinogradniki! I. štaj. trničarska zadruga pri Sv. Lovrenču v Slov. gor., pošta Juršinci, ima še na prodaj cepljene trte: Nekaj tisoč laškega rileka, žlahtnine, belega burgundca, silvanca, kapšine, mozerja, traminca (na Portalis), žlahtnine (bele in rdeče mešane), cepljene na Solonis. Kdor naroči pred 15. januarjem 1907, dobi po 16 kron 100 trsov, pozneje 2 K dražje. Na naročila brez prilozne are 10 % se ne ozira. Podvizajte se torej!

* Plačevanje davka po poštni hranilnici. Od 1. decembra naprej bodo se stroški pri plačevanju davkov po pošti še znižali. Davkoplačevalci dobijo zastoj od davčnih uradov poštohranilnične položne liste, s katerimi pošljejo davek po pošti popolnoma brezplačno. Dosedanji davčni položni listi so veljali po 7 vin. Če želi plačevalec potrdilo od davčnega urada z dopisnico ali v zaprtem pismu, mora na zadnji strani položnega lista prilepiti znamko za 5 ali 10 vinarjev.

* Izseljevanje v Argentinijo. Ker je zopet pričelo izseljevanje iz Avstrije v Argentinijo narasčati, je ministrstvo za notranje stvari izdalo razglas, da je sedaj brez posebnih zvez skoraj nemogoče nakupiti v Argentiniji po primernih cenah dobrega zemljišča in to celo v najoddaljenejših krajih. Naseljencem primanjkuje slej ko prej potrebnih stvari. Poljaki delavci dobe razun časa žetve le težko kako delo. Vrhu tega so razmere duine zelo neugodne. Po vsaj deželi je velika draginja, zlasti pa v večih mestih.

* Kmetje, zapomnite si! „Narodni list“, gasilu nove stranke, imenuje katoliško narodno kmete, ki so toliko pametni, da nečje verjeti njegovim besedam, „da so v svoji strasti slepi in nedostopni vsaki resni in pametni besedi.“

* Ustanovni shod „Narodne stranke“ v Celju je bil, kakor „Slovenec“ poroča, najbolj obiskan od učiteljev, katerih je bilo vsaj 90 odstotkov vseh udeležencev, potem od advokatskih koncipientov, par trgovcev in obrtnikov, precej dijakov ter samo štirih kmetov. Predsedoval je advokatski koncipient dr. Kukovec, I. podpredseda je bil revizor celjske „Zadrzne zveze“ Benjamin Kunej, II. podpredsednik nadstrelj Kocbek, zapisnikar profesor dr. Dolar. Govorili so advokatski koncipient dr. Kukovec, nadstrelj Strmšek, učitelj Voglar, profesor dr. Dolar, advokatski koncipient dr. Stiker, advokat dr. Jos. Karlovšek (govoril je o trgovstvu, ker je pri Deliški pivovarni prikazal v tem oziru že izvenredne zmožnosti), odvetniški koncipient dr. Gosak, obrtnik Rebek in dijak Prekoršek. Naznamilo se je tudi, da se stranka glasilu preseli z dnem 15. t. m. s Krškega v tiskarno „Zveze

šla počasi, jako resnobno, kimajoč z glavo in vedno nas gledajoč s črnimi luknjicami, kateri je ime'a namesto oči. Jaz sem oči pobesil in gledal njene močne, široke noge in na njeno hojo, katera me je spominjala hoje strogih, visokih dostojanstvenikov v gledališču. Stopila je tesno pred nas.

Mi smo se vnovič priklonili, trepoč se ne več tako strahu, kot spoštovanja in pobožnosti.

Smrt nas je gledala nekaj trenutkov, od enega na drugega se je obračal njen nevidni vid iz praznih luknjic, in potem je nekoliko minut premišljevala. Mi smo stali naravnost, po vojaško, pričakujoč, kaj bo storil močan okostnjak.

Naenkrat se je smrt odločila, pristopila je tesno k meni, prišla me za roko in peljala me pred oltarček, na katerem so zdaj sveče veliko jasneje zažarele. Storilo se mi je tako milo in otožno pri srcu, da še nikoli tako. Celu moje življenje se mi je pokazalo v največji lepoti in prijetnosti in prepričanje, da moram kmalu umreti, vse zapustiti, težilo me je neizrekljivo grozno. Nisem vedel, kaj bi storil, tresel sem se kakor dete, gledajoč s solznimi očmi na srebrni svečnik in plamen najbližje sveče. Mlo bi se bil zajokal, a nisem mogel zaradi velikega razburjenja. Čutil sem veliko močnejše, kako lepo je življenje, kako neizrekljivo krasno; zdelo se mi je, kakor bi duhal prijetno vonjavo bogatih travnikov, ajiv in gozdov... pa nisem vedel sveta, ne pomoči. Veroval sem, da moram umreti, in to prepričanje je bilo grozno. Slédnjič se mi je m'lo storilo in bridko sem zajokal.

Potem som ališal, kako so se vratice zaloputnile; ozrem se, in videl sem sebe in Riho, kako k

Járka je vzdihnil v mrzli zrak. „Moj Bog,“ zašepetal je, „koliko mora človek pretrpeti.“

„Bo že dobro!“ tolažil sem ga.

„Ob, nikakor ne bo!“ In zamislil se je. Potem je rekel mehko: „Veš li, na koga sem se spomnil? Spomnil sem se na rajncega starega očeta. Revež, ta je trpel!“

„Vsak trpi — in vse mine!“

„Da, mine. Jutri ne bom več s tabo! Glej, dosti dolgo sva bila skupaj in marsikaj sva pretrpela!“

Spoznal sem na njegovem glasu, da se zopet joče. — — —

„Molči no, — kolikokrat si že tako govoril? In vedno še živiš!“ zaklical sem veselo.

„Pa danes bo konec. Moj Bog, ti cvetovi so bili beli... Ne vem, kaj se z menoj godi, da se ne morem pomiriti.“

„Neumnost!“

„O ne, neumnost ne — ti dobro veš!“

Prijel sem njegovo majhno roko in nežno jo stisnil.

„Kdor sanjam verjame, senca lovi,“ spregovoril sem trdno, trdeč se, premagati svojo razburjenost. „Videl boš, da bova jutri skupaj, kakor danes.“

Odgovoril ni. Zakašljal je in se zavil bolj v svoj plašč. Meni se je nakopičilo zdaj v mislih toliko predstav in spominov, da me je kar glava bolela. Mladi, otroški obraz Járka se mi je vedno prikazoval. „Ne bom se z njim več pogovarjal,“ pomislil sem žalostno in odkritosrčno, „ne bom ga več tolažil... revež Járka! Koliko se spominja starišev in koliko joče! Ta ni za vojsko, ta ni za to!“

slovenskih posojilnic. Kaj porečejo k temu naše in koroške posojilnice, ki so v celjski Zvezi slovenskih posojilnic?

* Pri zaprtih vratih je zborovala nova čista stranka dne 8. dec. v Celju. Vsakdo sme k njim, ki se mu boče narodnega dela, tako so zatrjevali, a sedaj vidimo, da to ne velja, ampak da še mora imeti tudi posebno zaupanje celjskih advokatskih koncipientov. Seve, pri zaprtih vratih je ložje govoriti, kako previdno in „po ovinkih“ je treba delati med našim ljudstvom, da ne zve za njih liberalne nazore o cerkvi in veri, a pri javnih zborovanjih se ti „ovinki“ odkrijejo in ljudstvo zve, da je nova stranka vendar le za razporoko in za odstranitev verskega pouka v šoli, da je kmeta treba „za nesa prijeti“ ter ga učiti o novodobnih rečeh itd. Vsakemu je jasno, da poročilo liberalnega „Narodnega lista“ ne bo vsaj popolno, če bi tudi sicer bilo resnično. Toda v kakem razmerju stojijo „čisti“ liberalci in resnica, smo že tudi mnogokrat zvedeli.

* Dr. Kukovec in resnica. Celjski advokatski koncipient dr. Kukovec sanja na Štajerskem liberalno stranko in sicer „po ovinkih“ in zato jo rad mahne tudi mimo resnice. V Rajhenburgu je klical: „Poglejte, kaj delajo dr. Korošec in njegovi tovariši v Mariboru, pogledajte si njih postopanje pri občinskih volitvah v Mariboru, njih navdušenje za strupenega Nemca dr. Schmidererja...!“ Dr. Kukovec je tako govoril, čeprav dobro ve, da dr. Korošec pri mariborskih občinskih volitvah niti ni bil navzoč, ampak da je bil na Dunaju, in da sploh nima nobene zveze z nemškim krščansko-socialnim gibanjem v Mariboru. Valed tega tudi „navdušenje“ za dr. Schmidererja ni pri dr. Korošcu, ampak samo v razgretih možganih mnogobesednega dr. Kukovca, kateremu svetujemo, naj hodi ravno pot resnice, ne pa „po ovinkih“.

* In vendar je to čudno! Narodna stranka se je ustanovila v Celju, ker si želi „narodnega“ dela! Napada „Slov. Gospodarja“ in „Slovenca“, nemške liste in „Štajerca“ pa pusti pri miru. Ni ji za osebe, ampak za vzore, toda napadov na neljube ji narodne osebe je v vsaki številki dovolj. Ali je torej to novo „narodno“ delo? Branijo se besede „frakarji“, a v istini je to prava frakarska politika, koje glavno delo je osebni napadi na drugomisleče in pa želja po politični nadvladi. Toda ljudstvo zna samo misliti in ne potrebuje jerobstva celjskih advokatskih koncipientov in zdravnikov.

* Kako „čisti“ lažejo! Sprejeli smo iz kroga poslancev naslednjo obvestilo: O zaupnem shodu spodnještajerskih poslancev dne 25. novembra v Mariboru je „Narodni list“, glasilo „čistih“ prineslo tudi naslednje poročilo: „Kakor smo nečisto izvedeli, so nekateri strastno udrihali po ustvarjajoči se narodni stranki, poslanca Ivan Vošnjak in Ferdo Roš sta pa temu ugovarjala.“ Blagovolite v svojem listu popraviti — da se nova stranka ne bo smatrala za kako mučenico — da ste obedve trditvi popolnoma neresnični. Po novi stranki nihče ni udrihal, kaj še le „strastno“, zato je tudi ni trebal

zagovarjati. Pač pa sta Ivan Vošnjak in Franc Kočevar „udrihala“ po „Slov. Gosp.“, zakaj da nove stranke ne pusti pri miru, češ, ker imajo tudi novo-strankarji pravico, izražati svoje mnenje. Očgovoril jima je na to dr. Korošec, da jim nihče ne odreka te pravice, a da imajo močje okoli „Slov. Gospodarja“ isto pravico prostega izražanja svojih misli. G. Roš se je laskavo izražal o novi stranki, a ni z nikomur polemiziral. Toliko v obvestilo, da se „nečisto izvedelo“ neresnice novih strankarjev „nečisto“ popravijo.

* Častihlepnost naših „čistih“. Znano je, da je zadnji povod k snovanju čiste stranke bil ta, ker se pri zaupnem shodu za kandidata v peti skupini mladi celjski liberalci niso upoštevali in ker volilci niso hoteli voliti njihovega Rebeke. Posebno užaljen je bil zdravnik dr. Serneč, ki je moral iz dvorane, in ki je sedaj izmed najbolj strastnih pripadnikov čiste stranke. O dr. Kukovcu pa se je itak vedelo, da hrepeni po „vodstvu“ in da išče vsake priložnosti, kako bi splezal kvišku. Kjer se ne gre za politične vzore, ampak za kakšne že budi osebne težnje, tam povsodi zamori strankarska strast celo narodni čut. In res v listu „čistih“ čitamo: „Pa tudi v narodnem oziru vtegne nastati tu ali tam nevarnost, če ne bomo složni nastopili pri državno-zbornih volitvah! Tako se povdarja iz druge strani. To utegne biti res. Toda za take slučaje ne postavljajte kandidatov, ki bi izvali na naši strani najodločnejši odpor...“ Tako torej! Vsak poslanec bo moral imeti v prihodnje blagoslov dr. Serneča, Kukovca in Spindlerja, če tega nima, naj gre tudi narodna težnja rakom žvižgat. Zglašajo se nad „poslančevstvom“, a sami pa hočejo upeljati neko strahovlado, za katero jih nposoblja le užaljeno samoljubje in nezdrava častihlepnost.

Mariborski okraj.

m Miklavžev večer v Mariboru. Večer, ki nam ga je nudilo „Bralno in pevsko društvo Maribor“, je bil v resnici krasen. Divili smo se ljubkim otročičem, ki so tako korajžno in izvrstno nastopali v igrah. Tudi nastop Miklavža je bil letos posebno lep. Za ta v resnici izboren užitek smo dolžni posebno hvalo gospodu režiserju in njegovi gospej soprog, brez katerih bi se ta večer sploh ne mogel prirediti. Žal, da obisk ni bil posebno poln, kar je pa gotovo precej zakrivilo slabo vreme.

m Gledališka predstava v Mariboru. V nedeljo dne 16. t. m. se uprizori v veliki dvorani „Narodnega doma“ tridejanska šaloigra: „Cigani“. Ta igra je povsod zelo ugajala. Začetek bo ob 8. zvečer.

m Poljudna predavanja v Mariboru. Profesor dr. Verstovšek ne bo predaval dne 6. prosinca 1907, kakor se je v zadnji števec „Slovenskega Gospodarja“ poročalo, marveč že to nedeljo dne 17. decembra 1906. Govoril bo o Gregorčiču. Predavanje se prične ob devetih v društvenih pro-

storih bralnega društva Maribor. Žoleti je, da pride mnogo poslušalcev.

m Mariborska sadjarska in vinarska šola je pravo prusko gajezdo. Vodja te šole je neki Zwaffer, ki je doma tam blizu Radgone. Njegovi starši so Slovenci in niti nemški ne znajo. On pa je seveda zagrizen Nemec. Njegovo sovraštvo do maternega jezika gre celo tako daleč, da je prepoval gojencem med seboj slovenski govoriti. Pač res, da je janičar vedno hujši od Turka. Tudi med učiteljstvom je nekaj takih, ki mu pomagajo pri tem delu. Pojte v Nemčijo, če ne morete ališati slovenskega jezika!

m Maribor. Policija je že dobila tata, ki sta okradla profesorja Košana in nadučitelja Kocbeka. Kradla sta 16 letni Pavel Terschowsitz in njegov 19 letni brat iz Leiteršperga. Ukradene stvari so deloma našli. — Posestnik Jan. Dolinšek iz Sladkogore pri Omureku se je dne 5. t. m. v Mariboru tako sumljivo obnašal, da so ga zaprli. Zdravnik je dognal, da se mu je začelo. Poslali so ga v opazovalnico v Gradec.

m Pod vlak je padel na Pragarskem dne 3. t. m. vodja pripeljencev Štefan Rajh. Bil je takoj mrtev.

Ptujski okraj.

p Umrl je dne 9. t. m. davkar Josip Spohn v Rogatcu.

p Okrajni zastop rogački. Cesar je potrdil izvolitev Jožefa Šimony za načelnika in Franca Šuster za podnačelnika okrajnega zastopa.

p Pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. bode imela čebelarska podružnica „Slov. čebelarskega društva“ svoje letno zborovanje v nedeljo dne 16. decembra po rani božji službi v novi šoli. K obilni udeležbi vabijo se vsi čebelarji.

p Bukovec pri Ptuj. Dne 8. t. m. zjutraj zadeli je mrtvoud kmeta Tomaža Horvata ravno ko se je spravljal k službi božji. Pred 14. dnevi je še vozil g. župnika na obhajilo k svojemu bratrancu Jožetu Korošcu in ga je tudi pomagal nositi na pokopališče, sedaj pa že ravno poleg njega počiva na pokopališču. Oba sta bila bratrancu gosp. nadžupnika Korošca na Slatini. Rajni je zapustil šest neoskrbljenih otrok.

p Meretinci pri Sv. Marjeti. Ogenj je vpepeli dne 29. nov. t. l. posestnikoma Jakobu Vidoviču in Petru Kolenku celo gospodarsko poslopje. Prvemu je zgorela večina obleke in vsi poljski pridelki. Na lice mesta so prišli možkanjaki gasilci, za kar jim gre vsa hvala. Tudi iz sosednih vasij so prišli ljudje na pomoč. Pri tej priliki so se slišale vsakovrstne opazke, tikajoč se občinskega gasilnega orodja, in to od takih ljudi, ki odkritostno povedano, ne razumejo v tem popolnoma nič. Dolžilo se je predstojnika ozir. njegovega prednika, da je on kriv, da nima občina brizgalnice in drugega orodja. —? Resnici na ljubo budi tukaj povedano, da je sedanjí občinski predstojnik zaveden mož in je že opetovano povdarjal, naj bi se ustanovilo

In v spomin mi je prišlo, kako se je rad v ognju skrival za drevesa in kako nerad je jedel slabo kuhano meso, ki smo ga večkrat v dežju na ognju skuhal, in smilil se mi je ta bojazljivi kadet tako zelo, da so se mi kar solze vile.

Bilo je še daleč do jutranje zarje, ko smo že vsi vstali.

Vsaki stotniji so prinesli vojaki sod rudečega vina in suhorja.

Hitro smo zajutrkovali in vrnili se potem na svoja mesta. Vojaki niso bili danes tako veseli in gostobesedni kakor sicer.

Od daleč se je slišal zdaj pa zdaj strel, kakor znamenje bližajoče se bitke. Začelo se je daniti, tako da smo razločevali obrise cerkvice in bližnjih poslopij, a na ravnino pred vasjo se še ni videlo. Prešinljiv, suh mrz je uplival na nas jako neprijetno.

Járka ni pil vina. Šal je žalostno pri zidu in strgaval s sabljo zid.

„Se zmiraj misliš na to?“ vprašal sem ga, nabijajoč puško.

„Na to in na vse!“ odgovoril je pobito. „Poglej, kako je to danes čudno.“ In kazal je okrog sebe.

„Moj Bog, prvi sneg!“ vzkliknil sem, čuteč na licu hladne snežinke.

Járka je pogledal kvišku. Nebo je bilo temno. „Naletava“, rekel je žalostno in zakašljal.

„Zdaj bodo slabi dnevi!“ rekel sem.

„Za me ne več!“ naglo in nekako razdražen odvrne Járka.

Nisem več odgovoril. Obmolnil sem in premišljeval, koliko tisoč jih stoji zoper nas, koliko tisoč nas vsak dan pada, in življenje se mi je zdelo ta trenutek ničvredno.

Ni bil še popolnoma dan, ko se je boj vnovič vnel. Sovražnik je zopet udaril na nas. Okrog vasi v temnem jelševju gremeli so strelji in od daleč so doletavale sem krogle. Razločevali smo že posamezne oddelke sovražnikov, pomikajoče se z nenavadno naglostjo naprej. Saečilo je vedno gosteje in kraj je dobil popolnoma novo, nenavadno lice.

Járka je gledal čez zid pokopališča na oddalek dragoncev, kateri so se v divjem diru umikali svinčenkam sovražnikovim okrog vasi. Njih rudeče kape in močni konji zginili so kmalu za gričem.

Začeli smo streljati.

Sovražnik, stoječ ne daleč od nas, začel je močno streljati na obeh straneh. Pa na našo stotnijo je streljal jako malo, ker smo bili dobro varovani. Glavni naskok je bil namerjen na desno stran, kjer je bila razvrščena cela naša divizija in od koder so najbolje streljali nanj. Mi smo streljali nenavadno naglo in nekako veselo. Járka je sedel na zidu in kazal s sabljo, kam naj merimo.

Naenkrat smo obstali. Doli, v neposrednji bližini, na pustem vrhu starega poslopja pokazala se je ogromna množica sovražnikovih pešcev. Ustrelili so.

Nad našimi glavami so zafrčale svinčenske. Nekateri so udarile v zid, druge so se odbile od njega površja. Nekdo je zavpil milo in koj potem je zadonelo, kakor če pada nekaj na tla. Ozi sem se na to stran.

Na travi med dvema grobovoma vnan je ležal Járka, popolnoma raztegnjen in glavo je imel razstreljeno. Iz ust se mu je kadila zmrznjoča sopara. Hotel sem bežati k njemu, a nisem mogel, ker moral sem streljati na sovražnika.

Streljali smo skoraj deset minut, predno smo zapodili sovražnika iz vrta. Kraj je bil že ves bel, pokrit s tanko snežno odejo.

Bilo je damo povelje, da se umaknemo.

Ko smo zapuščali pokopališče, ozrl sem se še enkrat po Járki, ki je ležal na belem površju pokopališča. Od ust se mu ni več kadila sopara. Bil je mrtev.

Ta trenutek, ozirajoč se po ogromni, zasneženi planjavi, spomnil sem se Járkovih sanj o belih cvetovih. Ležal je zdaj med njimi, tako hladen, kakor oni, in novi in novi so padali na njega in na zemljo...

Za kratek čas.

Razsvitljen slučaj. Policijski komisar: „Vi ste včeraj zvečer dobili zausnico in krivite Čestarja, ki je tudi sem pozvan, da vam njo je on dal?“

„Da, gospod komisar!“

„Ob katerem času vas je napadel?“

„Ob desetih ponoči!“

„Kako pa ste ga spoznali, včeraj je ja bilo popolnoma temno ob imenovanem času?“

„Ja, gospod komisar, zausnica je bila tako težka, da se mi je kar poiskrilo iz oči, in pri tem svitu sem spoznal Čestarja!“